

Nenápadná hvězda Balabán

Lidové noviny – Praha, 3. 1. 2019

Koho byste jmenovali mezi deseti nejlepšími současnými malíři u nás? S výběrem nám může pomoci například aukční prodej či udělované ceny. Ale ani v první stovce relativně objektivně měřeného žebříčku Art Index nenajdeme Daniela Balabána.

Výborný ostravský malíř se drží reality, maluje figurativně, vypráví příběhy. Už léta učí malbu na Ostravské univerzitě, je pracovitý, ale vystavuje sporadicky. Jeho malba by se dala co do kvality přirovnat k dílům úspěšného Jana Merty, který shodou okolností vystavuje nedaleko a ve stejném čase.

Nejnovější soubor pláten Daniela Balabána (1957) je k vidění v pražské Galerii 1. patro, která uvádí právě představitele takzvaných klasických médií, jako je malba a socha. V devadesátých letech minulého století se Balabán pravidelně objevoval v tematických výstavách kurátorů manželů Ševčíkových vedle jmen jako Jiří David, Jaroslav Róna, Antonín Střížek či Tomáš Císařovský. V Mánesu se v roce 1998 dokonce konala výstava představující ostravskou scénu s názvem Ostrava – umjeni...?. Balabán měl tehdy také velkou výstavu ve Špálově galerii. V posledních letech jako by zůstával ve druhé umělecké linii, trochu ve stínu svého slavnějšího bratra, spisovatele Jana Balabána (1961–2010), ale i ve stínu svých viditelnějších generačních kolegů ostravské školy, k nimž patří třeba Jiří Surůvka nebo Petr Lysáček.

Jde o přehnanou skromnost autora, neschopnost galeristů se jeho dílu věnovat, nebo potměšilý osud? Těžko říct, ale i tato výstava přesvědčuje odborníky i laiky o mimořádné malířské osobnosti, pro kterou je již nyní v dějinách českého umění pevné místo. Počátek Balabánova díla spadá do let české postmoderny na přelomu osmdesátých a devadesátých let. Jeho práce se však nikdy nevezla na žádné vlně trendů a experimentů, spíš těžil z možnosti nového umění – tedy svobodně se zbavit dřívější ctižádosti stále rozšiřovat skutečnost o něco neopakovatelného.

Daniel Balabán náměty nachází kolem sebe i ve svých snech, asociacích. Má dar a talent tyto momenty zachycovat jednoduše a realisticky, přesto pokaždé jinak, a to bez rutinních postupů, jichž se nevyvaruje žádný zkušený a dlouho působící malíř. Když se rozhlédneme po vystaveném souboru, je jasné, že tu nejsou žádná lepší a slabší díla, všechna obstojí. Přitom každý obraz je v něčem jiný – ve formě malby i formátu, ve výrazových prostředcích, v námětech.

Paleorest v názvu výstavy odkazuje pouze k jednomu z obrazů, který se nakonec na výstavu nevešel. Jsou na něm opalující se dívky ležící poklidně v jakémsi pohřebišti mamutích klů. Bylo by však zavádějící mluvit o nějaké dějové linii výstavy – každý obraz má svůj příběh a celkem nezáleží na tom, jak ho kdo bude číst. Balabán se nebojí banality, nebojí se nevyváženosti, nebojí se ošklivosti ani krásy. Namaloval třeba velký portrét svého bratra, po jehož tváři nenuceně procházejí postavičky z rodinného života, nebo dvě stupidně maskované ženy patlající se v barvách a symbolizující hledání malířských forem.

Balabán nemoralizuje, přestože se v jeho obrazech objevuje politika, dobro i zlo. Především ale jde o otevřeně vyprávěnou osobní zkušenost, mistrné převedení slovy nesdělitelných představ do obrazu. A to vůbec není málo! Proč dnes umělci opouštějí

médium malby a vyjadřují se sofistikovanějšími prostředky? Jedním z důvodů je fakt, že malovat je to nejtěžší.

Malá ochutnávka z Balabána vzbuzuje naději, že také my máme své malířské hvězdy typu Martina Kippenbergera či Nea Raucha, pouze jim zdaleka nevěnujeme zaslouženou péči. Můžeme jen doufat, že retrospektiva díla Daniela Balabána nás čeká už na začátku dvacátých let.

Daniel Balabán: Paleorest

Galerie 1. patro, Praha 29. 11. 2018 – 19. 1. 2019

Autorka je výtvarná publicistka

Zdroj: <https://media.monitora.cz/pdf-preview/2576/56980681-204842ff65c59da72a6c/>